

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA REVIIJA, KI ŠE IZHAJA

PLANINSKI

U E S T N I K

7-8
2022

TEMA MESECA

**Zaščita pred
soncem v gorah**

Z NAMI NA POT

**Zugspitze
Stražarji Zgornjesavske doline**

4,90 €

IZ PLANINSKE ZALOŽBE - IZDELKA MESECA

TISTA LEPA LETA, Rado Kočevar, Mojca Volkar Trobevšek SPOMINI RADA KOČEVARJA

Misel na knjigo se je rodila tam, kjer se je rodil Rado kot alpinist – v stenah nad Kamniško Bistrico. Iskri in dobrodušni Rado Kočevar pripoveduje, kako so ga pred skoraj petinsedemdesetimi leti v izredno skromnih poveljih razmerah tako očarale gore, da je postal alpinist. Radova zgodba je polna malih korakov, velikih odločitev, trdega dela, tovarštva, pristne ljubezni do gora in sočloveka ter neomajne vztrajnosti, ki so iz Rada ustvarili vrhunškega plezalca in vrhunškega človeka.

PLANINSKI ZABAVNIK

Planinski zabavnik je delovni zvezek o gorah z nalogami za zabavo, ustvarjanje, učenje in vzgojo. Namenjen je otrokom od 4. do 9. leta, ki jih z igro, ustvarjalnostjo in miselnimi izzivi prijazno uvaja v planinski svet.

CENA: V času od 1. 8. 2022 do 31. 8. 2022 lahko knjigo **Tista lepa leta** kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 12,45 €* (redna cena: 24,90 €*).

Od 1. 9. 2022 do 30. 9. 2022 pa lahko **Planinski zabavnik** kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 4,95 €* (redna cena: 9,90 €*). *DDV je obračunan v ceni.

Stroške poštnine plača naročnik.

NOVO V PLANINSKI TRGOVINI

POTI DO KAMNITIH SRC, OLGA KOLENC

V knjigi Avtorica predstavi predvsem manj obiskane poti vzdolž zahodne slovenske meje z Italijo, ki so bile do vstopa v Evropsko zvezo zaradi strogega mejnega režima zapostavljene in bolj poredko obiskane. Doživetja ne temeljijo le na klasični pripovedi o lepotah gora, predgorij in Krasi. V njih se prepletajo tudi intimnejše in hkrati univerzalnejše razsežnosti, ki so prisotne ob večnih iskanjih v nas samih. Na poti avtorica išče celoto, vezna nit je človek, ki naseljuje ta prostor.

VABLJENI K NAKUPU!

*DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik.

INFORMACIJE · NAKUP · NAROČILA

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE, PLANINSKA TRGOVINA PZS

NA SEDEŽU Ob železnici 30a, Ljubljana, v času uradnih ur
(v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure; odmor za malico 10.30–11.00).

PO POŠTI p. p. 214, SI-1001 Ljubljana

PO TELEFONU 01 43 45 684 v času uradnih ur brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)

PO FAKSU 01 43 45 691

E-NAROČILA trgovina@pzs.si ali spletna trgovina PZS: <http://trgovina.pzs.si>

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana • telefon: 08 380 67 30 • faks: 04 589 10 35 • e-naročila: info@planinskimuzej.si

IZDAJATELJI IN ZALOŽNIK

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja osemnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.
122. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA

Planinska zveza Slovenije

Uredništvo Planinskega vestnika

Ob železnici 30a, p. p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

www.pvkazalo.si

www.facebook.com/planinskivestnik

ODGOVORNI UREDNIK

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR

Emil Pevec (tehnični urednik), Marta Krejan Čokl,

Zdenka Mihelič, Irena Mušič Habjan, Mateja Pate,

Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVCI

Peter Šilak, Mitja Filipič, Jurij Ravnik

LEKTORIRANJE

Marta Krejan Čokl, Mira Hladnik, Vera Šeško,

Sonja Čokl, Darja Horvatič (korektorica)

OBlikOVANJE

Mojca Dariš

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK

Schwarz print, d. o. o.

Tiskano na NEO MATT papirju, Triglav papir

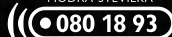
NAKLADA: 5900 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva in PZS. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Ob železnici 30a, p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu 080 1893 (24 ur na dan) in na naslovu: <https://clanarina.pzs.si/vestnik.php>.

MODRA ŠTEVILKA

Transakcijski račun PZS

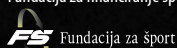
IBAN: SI56 6100 0001 6522 551

SWIFT: HDLSI22

DELAVSKA HRANILNICA D.D. LJUBLJANA

Naročnina 42 EUR, 66 EUR za tujino, posamezna številka 4,20 EUR, poletna številka 4,90 EUR. Člani PZS so upravičeni do 25 % popusta na letno naročnino Planinskega vestnika (31,50 EUR). Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Eliza Kubarska pleza v sektorju Alaballik, 6c+, Turčija.

Foto David Kaszilkowski/verticalvision.pl

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost in reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje in plezanja po gorah po navodilih iz te revije.

Narava ima svojo pot

V začetku julija je odjeknila novica o podoru seraka v Marmoladi, vseh žrtev je bilo kar enajst. Če je bila temperatura na več kot 3000 metrih nekaj dni okoli deset stopinj in ni bilo padavin, potem je sosledje dogodkov bolj ko ne razumljivo, ni bilo pa pričakovano. Del tisto malo ledenika, kolikor ga tam še je, se je sesedel, podrl in odneslo ga je po pobočju. Tak plaz je večinoma skalnat z lednimi primesmi, saj snega na teh višinah poleti sploh ni več oziroma ga ni več veliko. Sam sem nekaj takih doživel, na srečo ne prav od blizu. Ko sem bil na Marmoladi leta 2005, se mi je komaj zdelo smiselno sestaviti navezo, saj nisem imel občutka, da si sploh na ledeniku, edina ledna razpoka na poti pa je bila res majhna. A glej ga zlomka, podnebne spremembe imajo posledice tudi na takem, na videz nenevarnem ledeniku. Očitno se bo treba pri vzponih na visoke gore v prihodnje pripraviti še na ta moment, torej načrtno spremljati temperature.

Druga novica, ki je ob istem času prav tako močno odjeknila, se je zgodila na italijanskem delu Matajurja, ko je 31-letnik celih sedem dni preživel na težko dostopnem terenu brez hrane in pijače. Spomnim se podobnega primera pred leti na ledeniku v okolici Schrankogla v Stubaiskih Alpah ravno v tistem času, ko sva se z Ireno vzpela na to zanimivo goro. Kar težko verjameš, koliko je človek vzdržljiv in kaj vse zmore in koliko je odvisno od iznajdljivosti, predvsem pa od volje in psihe. Ob tem pomislim na množice planincev, ki jih v vedno večjem številu rešujemo pri nas, od katerih si mnogi niti ne predstavljajo, da bi na pomoč čakali več kot pol ure in že ga dvignejo v helikopter ter ponesejo v dolino. Če smo pred dvajsetimi leti govorili o t. i. mobi akcijah, so zdaj na tapeti facebook ali instagram planinci, z njimi vred pa množica tujcev z napačnimi informacijami o težavnosti poti.

Letošnjega 16. junija smo praznovali 110-letnico organiziranega gorskega reševanja na Slovenskem, obenem pa moje domače društvo GRS Kamnik v tem letu praznuje 100-letnico na kamniškem območju. Lepe obletnice, kajne? Zato smo se za našo revijo s predsednikom Gorske reševalne zveze pogovorili o trenutnem stanju, pa tudi o njihovih načrtih. Da mora tudi organizacija GRZS gledati naprej, je glede na prej omenjene navedbe in številke bolj ko ne jasno. Prav zato so v naši najvišji organizaciji zastavili strategijo, katere temeljni cilj je prilagajanje stanju na terenu, vse to pa bo za sabo prineslo spremembe, morda tudi kakšno manj hvaležno. A druge poti ni, če želimo biti gorski reševalci odzivni in ostati na visokem strokovno-tehničnem nivoju. Da pa smo tudi mi le ljudje in ne zgolj stroji ali roboti, da smo ob tragičnih situacijah dotolčeni in prizadeti in da se ob vsakem rešenem primeru tudi mi še kako veselimo, smo dokazali tudi skozi vrsto prispevkov v jubilejnih zbornikih, tako zbornika GRZS z naslovom *Privilegij je biti del te družine* in zbornika GRS Kamnik, ki bo izšel jeseni in v katerih smo opisali mnoga reševanja, na katerih smo sodelovali in ki so se nas dotaknila. Tisto, kar najbolj šteje, pa je tole: če je pred sto ali več leti, ko so reševali v skromnih pogojih ob minimalni za danes celo smešni opremi v primerjavi z današnjimi razmerami, ko imamo visoko razvito tehnologijo, vključno z zrakoplovi, veljalo, da je skrb za sočloveka, ki je v stiski – na prvem mestu, ostaja to dejstvo nesporno enako. To šteje in nas navdaja z upanjem, da se bomo tudi naravi, ki se nezadržno spreminja, uspeli toliko prilagoditi, da bomo ostali varni, kolikor bo pač to sploh možno.

V uredništvu se odpravljamo na zasluženi dopust, za vas pa smo pripravili nekaj napotkov o nevarnostih sonca v gorah. Tudi to je del sprememb narave, ki se ji prilagajamo. Ostajamo z vami, pa tudi vi ostanite še naprej z nami!

Vladimir Habjan

UVODNIK

1 **Narava ima svojo pot**

Vladimir Habjan

TEMA MESECA

4 **Ultravijolično sončno sevanje**

Ana Benedičič

TEMA MESECA

10 **Bolje preprečiti kot zdraviti**

Ana Benedičič

TEMA MESECA

13 **Dodatna možnost, ne pa temelj zaščite**

Ana Benedičič

INTERJUJU

16 **Pogovor z Elizo Kubarsko**

Mire Steinbuch

KARNIJSKE ALPE

22 **Popoln jesenski odklop**

Vladimir Habjan

PLANINSKA ZGODOVINA

27 **Kako je bil razvrednoten Triglav**

Dušan Škodič

V DEŽELI NOMADOV

32 **Kirgizija – dragulj Centralne Azije**

Neža Markelj Bogataj

RTV
SLO

PRVI

**V navezi –
razgled na gore vsako prvo
nedeljo ob 14.30 na Prvem**

Z NAMI NA POT

36 U deželi 'Pravljničnega kralja'

Andrej Mašera

110 LET REŠEVANJA V GORAH

55 Pogovor z dr. Gregorjem Dolinarjem, predsednikom GRZS

Vladimir Habjan

PO VELEBITU

58 Premužičeva steza

Mire Steinbuch

TURNO KOLESARSTVO

64 Na morje s kolesom

Tomaž Hrovat

INTERJUJ

68 Reinhold Messner

Viki Grošelj

DOGODIVŠČINA

72 Skrivnostno škripanje v svetli noči

Mateja Pate

FANTASTIKA

75 Prestopnik N°67 / dne 3. 6. 2350

Katarina Pobežin

OBLETNICA

78 Življenje je lepo

Alenka Bevčič

TEST NOGAVIC

82 Kako pregnati gulikožnike

Aljaž Anderle

PLANINSKI PRAZNIK

92 Ljubitelji gora v Kamniški Bistrici

Zdenka Mihelič

VARSTVO NARAVE

94 Potrebna prilagoditev naših navad

Zdenka Mihelič

96 NOVICE IZ VERTIKALE

98 PLANINSKA ORGANIZACIJA

99 LITERATURA

100 V SPOMIN

**USEBINE USEH
PLANINSKIH VESTNIKOV
OD LETA 1895 DALJE NA
WWW.PUKAZALO.SI**

**PD CELJE MATICA JE V DOBRIH DVEH LETIH OSTALO BREZ
KOCBEKOVEGA DOMA NA KOROŠICI IN FRISCHAUFOVEGA DOMA
NA OKREŠLJU, DVEH PLANINSKIH DOMOV
NA TRASI SLOVENSKE PLANINSKE POTI.**

**SVOJ DAR ZA NOVI FRISCHAUFOV DOM
LAHKO NAKAŽETE NA RAČUN**

NOVA KBM

0400 1004 7070 066.

DRUŠTVO SE ZAHVALJUJE ZA VAŠ PRISPEVEK.

